

Трансформація цінностей та модернізаційні процеси соціуму

У межах науково-дослідної роботи "Ціннісна складова модернізаційних процесів в сучасному соціумі України" (наук. керівник О. Балакірева) 14 вересня 2012 р. в Інституті економіки та прогнозування НАН України відбувся круглий стіл "**Ціннісні аспекти модернізаційних процесів сучасного соціуму**". Стратегічна мета дискусії науковців – обговорення теоретичних і методологічних засад проведення досліджень під час цього проекту¹. Зокрема, було узгоджено підходи до визначення процесу модернізації, сформовано спільне бачення щодо визначення цінностей та їхньої ролі у модернізаційних процесах. За підсумками роботи сформовано спільний погляд, що модернізоване суспільство – це зрілі ринкові інститути, зріла громадянська культура та інститути демократії, а також мобільна, раціональна, адаптивна особистість.

До дискусії за круглим столом було запрошено працівників академічних інститутів – Інституту економіки та прогнозування (ІЕП), Інституту соціології, демографії і соціальних досліджень (ІДСД), а також Київського і Харківського національних університетів. Бажаними гостями стали представники Лабораторії порівняльних соціологічних досліджень Науково-дослідного університету "Вища школа економіки" у м. Санкт-Петербурзі.

У своєму виступі **О.Балакірева** підкреслила, що успішна модернізація не може зводитися лише до змін в економіці. Не менших зусиль слід докласти до інституційного розвитку, покращення людського капіталу, а також ціннісної складової, яка створює загальні соціокультурні умови для розвитку вказаних компонентів. Зрозуміло, що успішна комплексна модернізація має враховувати особливості ціннісної системи українського суспільства і використовувати її сильні сторони. Згідно з **Є.Головахою** це залишається проблематичним. В Україні існують дві системи цінностей, які умовно можна назвати "радянсько-ностальгійною" і "демократично-неотрадиціоналістською". Але жодна з них не є легітимною на соціетальному рівні і наразі не може виступати основою суспільного консенсусу. **О.Шестаковський** звернув увагу на необхідність експліцитності поняття цінностей у зазначеному проекті і визначеності методологічного підходу до їхнього крос-національного вимірювання. **Ю.Савельєв** пропонував брати за основу визначення модернізаційного потенціалу цінностей міру їхньої емансипативності. **Л.Шинкарук** звернулася до теми модернізації в економіці. Презентовані дані свідчили, що попри об'єктивну гостру необхідність підвищення продуктивності праці і зниження її енергомісткості, регулярної перепідготовки кадрів тощо, більшість працедавців не вважають, що їхнім підприємствам треба вирішувати ці проблеми. **А.Ноур** запропонував перелік індикаторів для емпіричного вимірювання соціально-економічних цінностей і установок, які мають сприяти процесам модернізації. **В.Головенько** навів аргументи на користь того, що участь індивідів в організаціях громадянського суспільства є важливим чинником розширення соціальної бази модернізації.

Виступи фахівців Лабораторії порівняльних соціологічних досліджень Науково-дослідного університету "Вища школа економіки" (м. Санкт-Петербург) були присвячені міграційним процесам та проблемі толерантності до Інших.

Робочі матеріали зустрічі планується видати у найближчому номері часопису "Економіка і прогнозування".

*Інформація відділу моніторингових досліджень
соціально-економічних трансформацій Інституту
економіки та прогнозування НАН України*

¹ НДР реалізується в рамках цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України "Модернізація українського суспільства і економіки в контексті викликів XXI століття". Ініціював і організував круглий стіл відділ моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій Інституту економіки та прогнозування НАН України.